

KKTC
CUMHURBAŞKANLIĞI
ÇOCUK KİTABI
YAZIM KILAVUZU

KKTC
Cumhurbaşkanlığı Yayınları

Değerlendirme Kriterleri
Başvuru Formu Şablonu

Giriş

Çocuk ve gençlerin düşünsel, duygusal ve gelişimsel gereksinimlerini desteklemeye katkı sağlayacak nitelikli kitapların yayımlanması amacıyla “**KKTC Cumhurbaşkanlığı Yayınları Çocuk Kitabı Yazım Kılavuzu**” oluşturulmuştur. Kılavuz, çocuk ve gençlere yönelik kitapların içerik, dil, eğitsel uygunluk ve değer aktarımı açısından sistemli ve bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Başvurunun nasıl yapılacağı ve değerlendirme ölçütleri ile ilgili tüm detaylar aşağıdaki 7 başlıkta sunulmuştur.

01

BAŞVURU KOŞULLARI

Başvurular tüm KKTC yurttaşlarına açıktır. Eserin oluşumunda yabancı uyruklu bireylerin katkı koyması mümkündür. Ancak başvuruya konu **eser sahibinin veya sahiplerinin KKTC yurttaşı olması şartı aranmaktadır**. Başvurular her yıl belirli dönemlerde yapılır. Başvuru formu, başvuru sırasında sunulması gereken belgeler ve başvuru tarihleri KKTC Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenerek resmî web sitesi üzerinden duyurulur.

02

DEĞERLER

Oluşturulacak eserlerin aşağıdaki değerleri taşıması beklenmektedir:

1. *Dürüstlük, sorumluluk ve etik kurallara bağlılık,*
2. *Eşitlik, adalet, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma,*
3. *Farklılıklara saygı duyma ve kültürlerarası duyarlılık,*
4. *Kültürel mirası yaşatmaya duyarlılık,*
5. *Bilimsellik,*
6. *Estetik duyarlılık,*
7. *Her türlü şiddete karşı duyarlılık,*
8. *Bilinçli tüketim ve çevreye duyarlılık,*
9. *Aile içi iletişime önem verme,*
10. *Eleştirel bakış,*
11. *Toplumsal yaşama etkin katılım*
12. *Çocuk hakları konusunda bilinçlendirme*

03

YAŞ GRUPLARI VE FORMATLAR

Yayımlanacak kitap aşağıda belirtilen yaş grupları formatlarından birisine uygun olmalıdır.

Yaş Grubu	Kitap Türü	Ortalama Sayfa ve Kelime Sayısı	Temel Özellikler
0 - 3 Yaş	İlk Adım / Karton Kitaplar	12 – 32 sayfa 0 - 50 sözcük	Ritmik, fonetik tekrarların yer aldığı, dokunsal ve görsel algı odaklı anlatım.
3 - 6 Yaş	Okul Öncesi / Resimli Kitaplar	32 sayfa 200 - 500 sözcük	Ebeveynin yüksek sesle okuyacağı, güçlü bir olay örgüsü olan, görsellerle hikâyenin dengelendiği kitaplar.
6 - 9 Yaş	İlk Okuma Kitapları	32 – 80 sayfa 1.000 - 5.000 sözcük	Büyük puntoların kullanıldığı, bağımsız okuma alışkanlığı kazandıran, merak uyandıran olay örgüleri, sürükleyici maceralar.
9 - 13 Yaş	Ortaokul Dönemi Kitapları	80 – 120 sayfa 10.000 - 40.000 sözcük	Çizimlerin azaldığı, akran ilişkileri, kimlik arayışı, fantastik veya gerçekçi büyük maceraların işlendiği dönem.
13 – 15 Yaş	Erken Ergenlik kitapları	80 – 120 sayfa 40.000 - 60.000 sözcük	Karakter gelişiminin yer aldığı, karmaşık olmayan soyut kavramların işlendiği kitaplar.
15 – 18 Yaş	Geç Ergenlik kitapları	80 – 120 sayfa 50.000 - 80.000 sözcük	Karakter gelişiminin yer aldığı, bilimsel ilkeler, alt metinler ve soyut kavramların işlendiği kitaplar.

04

KİTAP SERİSİ OLUŞTURMA

Eserler, yukarıdaki “Yaş Grupları ve Formatlar” başlığı altında belirtilen yaş gruplarından herhangi birisi veya birkaçı için **“tek eser”** olarak oluşturulabileceği gibi **“kitap serisi”** şeklinde de oluşturulabilir. Kitap serisi olarak tasarlanan eserlerin yayın dönemleri KKTC Cumhurbaşkanlığınca belirlenir.

KARAKTER VE EVREN

Çocukların kitapla duygusal bağ kurması beklenmektedir. Bu nedenle her şeyi doğru yapan kusursuz karakterler yerine çocukların empati kurabileceği, hata yapabilen ama bu hatalarından öğrenen kahramanlar yaratmak esas olmalıdır. Okuma kültürü ile ilgili eğitim bilimi araştırmalarında çocukların, sürekli *"uslu olmalısın"* diyen metinleri hemen sezdiği ve okuma alışkanlığından uzaklaştığı yönünde bulgulara rastlanmaktadır. Bu nedenle öyküde verilmek istenen iletiyi doğrudan dikte etmekten kaçınılmalıdır. Kurgulanan öyküde mümkün olduğunca yetişkin baskısından uzaklaşıp **"dünyaya çocuğun gözünden"** bakabilme olanaklı kılınmalıdır. Kitabın konu evreni ve baş karakterleri ile ilgili detaylar şöyledir.

- **Karakterler:** Hikâyedeki ana karakterlerden birinin Kıbrıs Faunasında bulunan **"Cüce Fil"**, **"Cüce Hipopotam"**, **"Kıbrıs Eşeği"**, **"Kıbrıs Muflonu"** ve **"Caretta Caretta"**, **"Kıbrıs İshakkuşu"** veya Kıbrıs Florasındaki **"Medoş Lalesi"**, **"Kıbrıs Orkidesi"**, **"Zeytin Ağacı"**, **"Harup"** canlılarından birinin olmasına özen gösterilir.
 - **Cüce Fil:** Geç Pleistosen döneminde Kıbrıs'ta yaşamış ve soyu tükenmiş bir hortumlular türüdür. Yaklaşık 1 metre omuz yüksekliğine ve 500 kg ağırlığa sahip olan bu canlılar, kaynakların kısıtlı olduğu adalarda hayvanların zamanla küçülmesiyle evrimleşmiştir.
 - **Cüce Hipopotam:** Yaklaşık 14.000 yıl öncesine kadar Kıbrıs'ta yaşamış, nesli tükenmiş endemik bir memeli türüdür. Ada ortamında yırtıcıların olmaması ve kaynakların kısıtlı olması nedeniyle küçülen bu canlılar (ada cüceleşmesi), yaklaşık 130 kg ağırlığındaydı.
 - **Kıbrıs Eşeği:** Kıbrıs adasında yaşayan bir eşek ırkıdır. İki ana tür vardır: Avrupa kökenli, soluk renkli bir göbeği olan büyük ve koyu renkli eşek; daha küçük ve gri renkli Afrika kökenli eşek.
 - **Kıbrıs Muflonu:** Kıbrıs adası için endemik olarak adanın karada yaşayan en büyük doğal vahşi hayvan türüdür. Nesli tükenme tehlikesi altında olan bu yabani tür, genellikle Trodos Dağları'nda yaşamaktadır.
 - **Caretta Caretta:** Akdeniz'deki en önemli üreme alanı olarak Kıbrıs kıyılarını yumurtlama alanı olarak kullanan, nesli tükenme tehlikesi altındaki deniz kaplumbağası türlerinden biridir.
 - **Kıbrıs İshakkuşu:** Yalnızca Kıbrıs adasında yaşayan endemik bir küçük baykuş türüdür. Kendine özgü dört heceli ötüşüyle 2019 yılında ayrı bir tür olarak belirlenmiştir.
- **Konu Evreni:** Kitapta geçen öykünün kurgusu özgün olmalı ve Kıbrıs'a vurgu yapılmalıdır. Öykü, Kıbrıs coğrafyası dışında ve/veya Dünya dışında da geçebilir ancak Kıbrıs ile ilişki kurulması önemlidir.

06

DİL VE ANLATIM

Kitapta temel alınan yaş grubuna uygun olarak **evrensel, sade ve akıcı bir dil; açık ve anlaşılır bir anlatım** kullanılmalıdır. Anlamayı güçleştirecek ifadeler ve yaş grubuna uygun olmayan karmaşık cümle yapılarından kaçınılmalıdır.

Çocuğun okuma alışkanlığını desteklemesi bakımından öykülerde farklı zamanlarda gerçekleşen olayları çocukların deneyimlemesi tercih edilmektedir. Özellikle de çocukları öyküye aktif olarak dahil eden şimdiki zaman kipindeki kullanımlara yer verilmelidir.

Genellikle öykülerde olayların daha yakından hissedilmesi için üçüncü şahıs anlatımının tercih edilmesi yararlı olmaktadır. Ancak, öykünün kurgusu ve seçilen temaya uygun olması durumunda birinci şahıs anlatıcının gözünden anlatmak da dikkate alınabilir.

07

METİN VE GÖRSEL DENGESİ

Çocuk kitaplarında metin ve görsel dengesi, kitabın temel aldığı yaş grubuna göre değişiklik gösterir. Bir çocuk kitabında resimler sadece metni süsleyen unsurlar değil, öykünün anlatım ortağıdır. Bazen metnin söylemediğini çizim söyler, bazen de çizim metindeki bir duyguyu derinleştirir.

- Metin ve görsel birbirini tekrar etmemeli, birbirlerini tamamlamalıdır.
- Sayfanın her yerini metinle ya da çizimle doldurmak çocuğun gözünü yorar ve dikkatini dağıtır. Özellikle okul öncesi kitaplarda, metnin etrafında bolca boşluk bırakılmalıdır. Bu boşluklar, çocuğun odaklanmasına ve öyküyü alımlamasına yardımcı olur.
- Yazı, görselin üzerine rastgele yerleştirilmiş gibi durmamalıdır. İllüstrasyonu yapan ve yazar birlikte çalışarak yazının nereye yerleşeceğine karar vermelidir. Yazı ve illüstrasyonun bütünleşmesi temel alınmalıdır.
- Çocuklar mükemmel birer görsel yakalayıcısıdır. Metindeki detaylar, görseldeki detaylarla tam bir tutarlılık oluşturmalıdır. *“Metinde karakterin sol cebinde bir oyuncak ayı olduğu yazıyorsa, çocuk çizimde o ayıyı arar. Bir sayfada mavi olan ayakkabı diğer sayfada laciverte dönerse bunu hemen fark ederler.”*

Yaş gruplarına göre bu dengenin nasıl kurulması gerektiği şöyle özetlenebilir:

Yaş Grubu	Kitap Türü	Metin – Görsel Oranı	
0 - 3 Yaş	İlk Adım / Karton Kitaplar	%10-20 metin %90-80 görsel	Bu dönemde çocuk henüz "okur" değil, "izleyici" konumundadır. Kitabın veli desteği ile okunması beklenir. Bu nedenle öykü, dil gelişimini ve nesne tanımayı desteklemelidir. Metin: Sayfa başına en fazla 1-2 sözcük veya tek bir kısa cümle. Tamamen metinsiz (sessiz kitap) de olabilir. Görsel: Büyük, net, karmaşadan uzak, yüksek kontrastlı ve çocuğun dünyasındaki nesneleri tanıtan çizimler.
3 - 6 Yaş	Okul Öncesi / Resimli Kitaplar	%30 metin %70 görsel	Çocuklar yetişkinin okuduğu metni dinlerken gözleriyle görseli takip eder ve kendi öyküsünü kurar. Metin: Sayfa başına 1 ile 4 cümle olarak tasarlanmalıdır. Cümleler ritmik, kısa ve net olmalıdır. Görsel: Metnin akışını doğrudan destekleyen, karakterlerin duygularını ve eylemlerini net gösteren canlı çizimler.
6 – 9 Yaş	İlk Okuma Kitapları	%50 metin %50 görsel	Çocuğun kendi kendine okumaya başladığı, harf ve sözcük dünyasına adım attığı kritik evredir. Metin: Sayfa başına 3 ile 8 cümle olarak düzenlenmelidir. Görsel: Çocuğun okuduğunu anlamasını kolaylaştıran, metne mola verdiren ve sözcüklerin anlamını pekiştiren illüstrasyonlar.
9 - 13 Yaş	Ortaokul Dönemi Kitapları	%60 metin %40 görsel	Görseller, öykünün tam bir bütünleyicisi olarak tasarlanmalıdır.

Yaş Grubu	Kitap Türü	Metin – Görsel Oranı	
			Metin: Sayfanın büyük kısmı metinle kaplıdır. Öykü derinleşir, bölümlere ayrılır. Görsel: Genellikle bölüm başları ve öykünün kırılma anlarını gösteren fotoğraflar veya çizimler.
13 – 15 Yaş	Erken Ergenlik Kitapları	%70 metin %30 görsel	Çocukta artık soyut düşünme becerisi gelişmiştir ve zihninde kendi resimlerini çizebilir. Ancak kitabın konusuna, öykünün içeriğine veya seçilen temaya bağlı olarak anlatımı destekleyen ve verilmek istenen mesajın daha doğru ve derinlemesine anlaşılmasını sağlayan fotoğraf ya da çizimlerin kullanılması önerilmektedir.
15 – 18 Yaş	Geç Ergenlik Kitapları	%80 metin %20 görsel	

08

GELİŞİMSEL ÖZELLİKLER

Yayımlanacak kitabın içeriği ve tasarımında, çocuğun psikolojik, akademik ve sosyal gelişimi ile toplumsal algısı üzerindeki olası etkiler de dikkate alınmalıdır.

Kalıp Yargılardan Uzaklık: Toplumsal cinsiyet rolleri, ırk, etnik köken, meslekler veya fiziksel özellikler konusunda ayrımcı, damgalayıcı veya klişe ifadelerden/görsellerden kaçınılmalıdır.

Gelişim Dönemi İhtiyaçları: Kitap, hitap ettiği yaş grubundaki çocukların akademik ve sosyal gelişimlerini destekler nitelikte olmalıdır.

Korku ve Kaygı Yönetimi: Öyküdeki gerilim unsurları çocukta travmatik korkular yaratmayacak şekilde, güvenli bir sınırdan ele alınmalı; çocuğun o yaşta anlamlandıramadığı (benlik, ölüm vb.) sorulara gerçekçi ancak şefkatli yanıtlar üretilmiş olmalıdır.

09

NİHAİ KARAR

Eserin yayımlanmasıyla ilgili nihai karar, yukarıda belirtilenler kapsamında Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek **editörler kurulu (hakem heyeti)** tarafından verilecektir.

Cumhurbaşkanlığınca yayımlanacak eserlerin seçimi, Cumhurbaşkanlığı bünyesinde oluşturulacak “editörler kurulu (hakem heyeti)” eliyle yapılır. Kurulun oluşturulmasında tek yetkili kurum Cumhurbaşkanlığı’dır. Yurt dışından katılım gösteren üyeler de seçici kurulda yer alabilir.

10

TELİF HAKLARI

Cumhurbaşkanlığınca yayımlanmasına karar verilen eserin sahibi ve/veya sahipleri ile bir sözleşme yapılır. Eser sahibi ve/veya sahipleri ile Cumhurbaşkanlığı arasında yapılan sözleşmede taraflara verilen haklar açık olarak belirtilir.

Taraflar sözleşme kurallarına uymak zorundadır. Hiçbir eser, eser sahibi veya Cumhurbaşkanlığı tarafından sözleşmede belirlenen koşullar dışında kullanılamaz.

Eserin yeni baskılarının yapılması durumunda eserin yeniden işlenmesi, değiştirilmesi veya geliştirilmesi eser sahibine/sahiplerine aittir. Ancak bu konuda Cumhurbaşkanlığının onayının alınması ve yeni bir sözleşme imzalanması gerekmektedir.